

## ВИХОВАННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ТОЛЕРАНТНОСТІ

У статті конкретизовано теоретичні положення організації педагогічної просвіти батьків щодо виховання у дітей толерантності

Постановка проблеми. Виховання дітей у родині - спеціальна педагогічна діяльність батьків, у якій реалізується функція родини із соціалізації дитини. Багаторічні спостереження автора засвідчують: велика частина родин здійснює виховання на низькому рівні, не усвідомлено, стихійно, безвідповідально. Дітей виховують, часто дотримуючись моделей поведінки власних батьків, інколи - перекладаючи виховання на школу, не знаючи, що і як слід робити.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідження проблеми теорії та практики виховання дітей у сім'ї представлено працями вчених у різних наукових галузях: історії педагогіки, соціальної педагогіки (О. Адаменко, Л. Березівська, Л. Ваховський, Н. Гупан, О. Сухомлинська, С. Харченко).

Мета публікації. Розкрити алгоритм педагогічної просвіти батьків щодо формування в дітей толерантності як риси характеру.

Основні результати дослідження. Для того щоб батьки могли виховувати дітей у дусі толерантності, необхідне володіння відповідними знаннями, а саме, батькам необхідно формувати в підлітків систему цінностей, в основі якої лежать такі загальні поняття, як консенсус, компроміс, взаємоприйнятність і терпимість, прощення, ненасильство, співчуття, розуміння, співпереживання тощо. У зв'язку з цим одним із пунктів педагогічної просвіти батьків може бути розробка й реалізація комплексу заходів з підвищення соціальної ролі родини у вихованні в підростаючого покоління толерантності й у зниженні соціальної напруженості в суспільстві. Першим кроком в педагогічній просвіті батьків є формування в батьківському колективі чітких, осмислених знань. Необхідно, щоб батьки усвідомлювали, що толерантність - це: соціокультурна основа не насильства; передумова для вироблення суджень, основою яких є моральні цінності; особлива форма особистісного ставлення людини до інших, в основі якого лежать розуміння та прийняття іншої культури, іншої «самості», й терпимість, що припускає допущення «інакомислення»; прояв індивідуальності людини, визнання її автономії та відповідальності за власний вибір, відкритості для духовної конкуренції, уміння критично мислити; витривалість стосовно несприятливих емоційних факторів, стійкість до стресу.

Другий крок - діагностика стану виховання толерантності в родинах вихованців. Виховувати толерантність у родині означає прищеплювати повагу, прийняття та правильне розуміння багатого різноманіття культур, форм самовираження та способів проявів людської індивідуальності. Їй сприяють знання, відкритість, спілкування та свобода думки, совісті й переконань. Виховати підлітка толерантним - це формувати в нього поступливість. Виховуючи підлітка толерантним, необхідно виявляти толерантність і самим батькам. Прояв

толерантності означає, що кожний вільний дотримуватися своїх переконань і визнає таке ж право за іншими, а також того, що люди за своєю природою різняться за зовнішнім виглядом, становищем, мовою, поведінкою та цінностями і мають право жити у світі та зберігати свою індивідуальність. Це також означає, що погляди однієї людини не можуть бути нав'язані іншим. Необхідно зміцнювати дух толерантності та формувати відносини відкритості, уваги один до одного й солідарності, сформувати готовність до дії й заохочувати в родині толерантність і ненасильство.

Загальновизнаним є педагогічне твердження про те, що від того, який тип виховання переважає в родині, залежить, якою виросте людина. Головні методи виховання в родині – це приклад, спільні з батьками заняття, бесіди, підтримка підлітка в різних справах, у рішенні проблем, залучення його в різні види діяльності в родині та поза нею. На організаційно-підготовчому етапі слід здійснити діагностику толерантних установок підлітків і членів їхніх родин. організатор педагогічної просвіти проводить анкетування підлітків і членів їхньої родини з питань толерантних установок. Має значення забезпечення інформованості з проблеми толерантності, підвищення толерантної культури членів родини підлітків і підлітків. На зборах вихователь проводить лекції з тем «Ділова культура», «Психологія спілкування», «Формування толерантності в родині».

Формування толерантного мислення в родині відбувається на підставі самоаналізу, рефлексії, формування партнерських суб'єктних відносин у родині. Серед чинників, що сприяють її формуванню, є стиль педагогічного впливу, який повинен відповідати суб'єктно-суб'єктній стратегії соціальної взаємодії, ми передбачаємо рівноправність психологічних позицій педагога (батьків) та учнів, взаємну активність, відкритість, безумовне особистісне прийняття одне одного, зацікавлення та доброзичливе ставлення. У процесі спілкування підлітки вчаться критично мислити, розв'язувати складні життєві проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, зважувати альтернативні думки, приймати виважені рішення. Важливу роль при цьому відіграє підґрунтя, на якому вибудовується соціальний діалог. На це свого часу вказував А. С. Макаренко, зосереджуючи увагу на тому, що «людина не може бути вихована через безпосередній вплив іншої особистості, які б якості ця особистість не мала. Виховання – це процес соціальний у найширшому розумінні» [2].

Отже, викладене вище засвідчує, що просвіта батьків, спрямована на формування досвіду виховання у підлітків толерантності, передбачає поетапне розширення педагогічних знань батьків, систематичне корегування виховних впливів з боку компетентних педагогів, вихователів. Важливою умовою виховання толерантності в родині є модель суспільної поведінки батьків.

### Література

1. Чемпен Г. Пять путей к сердцу ребенка / Г.Чемпен, Р.Кзмпбелл: Пер. с англ. – СПб.: Христианское общ.-во «Библия для всех», 2005. – 272 с.
2. Макаренко А. С. Методика организации воспитательного процесса / А.С.Макаренко / Педагогические сочинения: В 8-ти т. - М. : Педагогика, 1986. – Т.1.– 403 с.



# МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: [www.msu.edu.ua](http://www.msu.edu.ua)

E-mail: [info@msu.edu.ua](mailto:info@msu.edu.ua), [pr@mail.msu.edu.ua](mailto:pr@mail.msu.edu.ua)

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>